

הפריה במבחנה – הערות

למאמרו של הגאון בעל ציץ אליעזר שליט"א¹: איני רוצה ח"ו לערער על מטקנתו הלכה למעשה, כי ודאי יתכן שיפה נמנע מלהתיר כמו מה שהביא מהדברי מלכיאל והחזו"א. ובכל זאת מן הראוי אולי, אם כבר מפרסמים מאמר זה, להוסיף את ההערות הבאות:

א. מן הראוי להזכיר שאם באנו לאסור את ההפריה הזאת, אנתנו גורמים לפחות לאחד משני דברים: או שהאיש ודאי לא יקיים פו"ר, ואפי' שבת כלדהו לא יקיימו, (לאור חרם דרגמ"ה) ויתכן מאד שתשרור עצבות ומרירות בבית הווג לעולם, או שיפרדו, ונמצאנו הורסים בנין אשר לשלימותו אמרה תורה שמי שנכתב בקדושה ימחה על המים. יתכן שאין בכח שיקול זה להכריע הכף, ואע"פ גלענ"ד מן הגכון לפחות להזכירו.

ב. אם מבינים אנו שתכלית (או לפחות אחת התכליות) הזיווג היא קיום המין והעמדת דורות לעבודת הבורא, ולא רק ההנאה ההדדית, יש לענ"ד מקום רב לומר דהוצאת זרע להפרות ביצית אינה הו"ל, ואין בה כמובן שוב דמיון לדור המבול ולער ואונן, דהתם כוונת המעשה להנאה בלא פו"ר וכאן איפכא כוונתו לפו"ר בלא הנאה. ואף גם אם אין הפעולה מצליחה, הוא מצדו פעל כפי יכלתו היחידה לקיום העולם, ולכל היותר הוי דבר שאינו מתכוון (אם כי צ"ע אי שייך הכא התירא דדשא"מ, די"ל דדמי לרציחה דילא שייך בה דשא"מ, אך ראיתי מן הגדולים שדגו בזה מצד דשא"מ). ומה שהיתר נשפך, הא גם בביאה כדרכה הולך היתר לאיבוד, ופעמים שפולטתו או מקנחתו.

ג. גם מה כשתב דאין כאן קיום פו"ר ואף לא יחס, מצד שאינו כדרך כל הארץ, לענ"ד י"ל דשפיר הוי כדרך כל הארץ, דאין לנו לילך בתר היצוניות הדברים אלא בתר פנימיותם, וזה דרך כל הארץ שהתא מפרה את הביצית. ומה שהביא מהמו"נ, כבר נתבאר בזוה"ק דמשנת ת"ר לאלף הששי גפתחים שערי החכמה, ואנן סהדי כיום על כמה ניתוחים של איברים שנקטעו ולא שגו את תפקידם וחוזרים ומחברים אותם, וכן השתלות עור.

ד. גם מה שהשוה זה לעכו"ם ועבד יש לחלק, דהתם אמרה תורה דאין יחס ל,,עם הדומה לחמור" עם עם הקודש, אבל הכא האיש והאשה שניהם כשרים וראויים להוליד זה מזו, אלא שהוצרכו למעט עזרה.

ה. מה שחשש שיוצרים בעיות מרקיעות שחקים, אטו כולי עלמא צייתי דינא, הלא הבעיות צצות בלאו הכי, ובינתיים כנ"ל מוטל על כף המאזניים אושרו של זוג בישראל².

1 "אסיא" ל"ג, עמ' 137.

2 ראה הערת המערכת בעמ' 35.